

Pražská konference o sociální Evropě:

Sociální stát je pilířem hospodářského rozvoje Evropy

Práce coby hodnota má být ve středu pozornosti naší společensko-politické debaty, psal v minulém čísle Sond Reiner Hoffmann z konfederace německých odborových svazů (DGB). Jeho požadavek naplnila Pražská konference o sociální Evropě, kterou na pátek 4. září připravila pražská kancelář Friedrich-Ebert-Stiftung společně s Masarykovou demokratickou akademií. Konferenci zahájil předseda vlády Bohuslav Sobotka, vystoupil například ministr Jan Mládek nebo ekonomka z americké Kolumbijské univerzity Stephany Griffith-Jones.

„Sociální stát dává šanci na rozvoj lidem, kterým by ji běžné tržní podmínky nikdy nedaly,“ připomínal ve svém úvodním projevu před zcela zaplněným velkým sálem pražského Černinského paláce premiér **Bohuslav Sobotka** (ČSSD). Týká se to zaměstnanců, jejichž práva hájí sociální stát zákonem práce nebo předpisy o ochraně zdraví a jejichž sociální status udržuje regulace pracovní doby a vládou po projednání v tripartitě určená výše minimální mzdy. Bohuslav Sobotka zdůraznil, že Česká republika usiluje o vznik nových pracovních míst, ale nemá jít o pracovní místa překerní (tedy bez odpovídajících smluv a odpovídajících odvodů do průběžných sociálních systémů státu).

Upozornil také, že se v médiích hodně mluví o hospodářské nebo dluhové krizi. Málokdo si ale uvědomuje, „že evropská krize byla především sociální“ a že „s jejími následky se budeme vyrovnávat déle než s dopady na průmysl nebo bankovní sektor“.

Pro banky je krize dnes minulostí. Pro miliony lidí, které v Evropě přišly během krize o práci, ale zdaleka neskončila. A je jedním z úkolů lidí, kteří mohou oslovovat veřejnost, upozorňovat na to, že státy sice sanovaly banky, ale postupně se zapomnělo na osudy lidí.

Rozpočtové škrty dusí prosperitu

Premiérova slova rozvinul politický tajemník ministerstva zahraničních věcí **Petr Drulák**, když hovořil o rozpočtových škrtech coby o mantře posledních let. „Rozpočtové škrty,“ řekl na konferenci Drulák, „stíhají především výdaje na veřejné služby a sociální výdaje, čímž ohrožují soudržnost společnosti, dusí hospodářský růst, dusí práci, dusí daně, dusí prosperitu. A to zejména u těch nejvíce ohrožených.“

Dále upozornil na aktivitu Mezinárodní organizace práce (ILO), která zahajuje debatu o budoucnosti práce, a podotkl, že Česká republika by měla do této debaty vstoupit s tezí, že práce není surovina nebo produkt, který je možné volně nakupovat a prodávat. Podle Druláka je naším zájmem, aby sociální ochranu, pracovní pomůcky a důstojné mzdy získávali lidé v dalších zemích. A ne aby skutečnost, že existují země, kde sociální ochrana není žádná nebo jen minimální, sloužila jako argument pro podřívání našich domácích sociálních politik a zaměstnaneckých práv.

Důležitá jsou také Drulákova slova, že daně jsou podmínkou naší svobody. „Pokud společnost má být společností svobodnou, a tím myslím svobodu pro všechny, nejenom pro

ty, kteří si to mohou dovolit, musí být schopna se postarat o ty nejzranitelnější. Aby to dokázala, musí být schopna vybírat a efektivně využívat daně,“ dodal Drulák. Nerovnost jako téma svého vystoupení zvolil bývalý eurokomisař pro sociální věci **László Andor**, když upozornil, že nejde jen o nerovnost mezi bohatými a chudými, ale i o nerovnost v přístupu ke vzdělání, zdravotní péči nebo v předpokládané délce života. I v České republice je to tak, že předpokládaná délka dožití se s vyšším vzděláním prodlužuje.

Andor popisoval problémy při prosazování sociálně spravedlivé a pokrokové politiky na evropské úrovni. Když Evropská unie chystala Strategii 2020, byl podle něj jako cíl zvolen požadavek omezení chudoby. Na snižování společenských nerovností napříč stranami totiž nebylo možné najít shodu. Dnes se možnosti výrazně zvýšily, protože o nerovnostech hovoří i papež **František** a americký prezident **Barack Obama**.

Vyšší minimální mzda nezvyšuje nezaměstnanost

Josef Středula, předseda ČMKOS, ve svém příspěvku věnoval hodně prostoru tématu mezd. Stručně zmínil i aktuální odborářskou kampaň Konec levné práce. Argumentoval, že cílem kapitálu po otevření hranic na začátku devadesátých let nebylo pomáhat zemi, ale vytvářet pozitivní hospodářský výsledek. Za minulý rok odvedly firmy z České republiky na dividendách částku odpovídající 8 procentům HDP. Odvody do zahraničí stejně jako poplatky, které zdejší dceřiné firmy platí svým zahraničním „matkám“ za používání log nebo informačních systémů, podle něho výrazně zkršlují údaje o produktivitě českého hospodářství. A měly by být státem regulovány.

Sondy Revue vám ve spolupráci s nadací

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

přináší seriál článků
zaměřených na témata,
o kterých se v ČR
nediskutuje a nepíše.

Ekonomka **Stephany Griffith-Jones** později během dne podpořila Středulu s tím, že je jasně prokázáno, že zvyšování minimální mzdy nemá negativní dopad na zaměstnanost, ale má pozitivní dopad na poptávku. Připomněla také téma státní rozvojové banky, která v Německu patří mezi největší banky vůbec, půjčuje zejména menším podnikům a hodně podporuje rozvoj zelených technologií. Jinak řečeno, státní banka může být dobrým nástrojem na nepřímou podporu státní politiky.

Michal Polák, poradce slovenského ministra financí, upozorňoval na některá skrytá nebezpečí sociálně demokratického pojmu „investovat do lidí“. V pobaltských státech se podle něj nezaměstnanost snižuje třeba i v důsledku toho, že vzdělanější lidé (do kterých společnost investovala) odcházejí do států s vyšší příjmovou hladinou. Kromě investic do vzdělání je třeba, aby lidé zůstávali v zemích, ve kterých získali vzdělání.

Zuzana Zajarošová z českého ministerstva práce a sociálních věcí upozornila na aktuální evropskou debatu o mzdovém dumpingu, kde západoevropské státy usilují o to, aby západní firmy nezakládaly fiktivní schránkové firmy v nových členských zemích a přes ně zaměstnávaly své pracovníky v zemích starých. Zmínila také jejich požadavek, aby mzdy, které vysílání pracovníci dostávají, nebyly mzdy minimální, ale obvyklé.

Důležitost zaměstnanecké participace

Vincent Aussilloux, ekonom z France Stratégie – expertní skupiny francouzského premiéra, hovořil o problému diskriminace různých skupin lidí na pracovním trhu. V případě Francie jde podle něj především o ženy, mladé lidi a zvláště mladé lidi s migračním pozadím. Pokud takové skupiny existují, je úkolem státu usnadňovat jim přístup na pracovní trh. Z dílčích témat zde vypíchl potřebnost jednotného evropského rejstříku firem. „Nemáme také zapomenout,“ řekl Aussilloux, „že veřejný sektor může dávat ekonomice výrazné podněty a je potřeba ho vnímat jako svébytného aktéra ekonomiky.“ Poslanec slovenské strany SMER – sociální demokracie **Luboš Blaha** se obloukem vrátil

k úvodnímu příspěvku českého premiéra, a to když upozornil, že dnes v evropské debatě nenarazíte na téma Tobinovy daně (která by zmenšovala zisky bank z finančních transakcí) a že se sociální demokracie nesmí bát k tomuto tématu hlásit. Coby původní profesí filozof pak odkázal na knihu Davida Schweickarta Po kapitalizme – ekonomická demokracie (Bratislava 2010), která se věnuje potřebě zaměstnanecké participace, tedy kromě jiného sociálnímu podnikání a družstevnictví. Podpořil tak i Josefa Středulu, který zastoupení zaměstnanců v řídicích orgánech firem považuje za cestu k větší rovnosti.

Změny místo destrukce

„Neexistuje žádný zásadní problém, který by bylo možné lépe řešit mimo rámec Evropské unie. A neexistuje žádný nový začátek. Možnost pro nás je na základě velkého úsilí měnit ty struktury, ve kterých nyní žijeme,

a měnit je způsobem, který nezpůsobí jejich destrukci,“ znělo svého druhu motto závěrečného řečníka konference **Vladimíra Špidly**, expremiéra a dnes vedoucího poradců předsedy Sobotkovy vlády.

Už během dne ministr průmyslu a obchodu **Jan Mládek** připomněl, že euro jako společná měna Evropské unie v sobě má zabudovaný potenciál ekonomické integrace a že nelze dlouhodobě provozovat společnou měnu bez společného státu. Špidla se pak k tomuto tématu vrátil s tím, že v takovém případě se nelze obejít bez většího přerozdělování přes evropský rozpočet. Jelikož nakládání s rozpočtem je politická úloha a politické rozhodování bez politických institucí není dlouhodobě možné, vznikne snaha vytvořit paralelní instituce pro eurozónu, což je proces, který lze předvídat, ale především na něj bude muset naše politika odpovídajícím způsobem reagovat. Pražská konference o sociální Evropě se věnovala řadě témat, jako jsou zvyšování mezd a platů coby nástroje zvyšování životní úrovně, potřeba „levicové“ úvahy o strukturálních reformách, aby levice jen nereformovala pravici postavený systém, podpora obnovitelných zdrojů energie jakožto nástrojů jak přivírat rozevřené nůžky životní úrovně různých sociálních vrstev, nebo potřeba budovat reálnou ekonomiku a mít výkonnou administrativu země, aby do České republiky chtěli přicházet investoři. Nabývaný program ocenila více než stovka účastníků a účastnic.

Konference o sociální Evropě se konala v pražském Černínském paláci v pátek 4. září 2015. Její podtitul zněl

„Jak snížit nerovnost a zajistit vyvážený růst v různorodé Evropě?“

Panel 1: Narůstající sociální nerovnost v EU

Co způsobuje nárůst nerovnosti? Dají se nerovnosti v Evropě vysvětlit rozdíly mezi jednotlivými zeměmi navzájem, či rozdíly uvnitř nich?

Panel 2: Ekonomické nerovnováhy v EU

Je dlouhá evropská hospodářská krize projevem nevyhnutelného úpadku, důsledkem špatné konstrukce hospodářské a měnové unie, nebo jsou na vině špatné makroekonomické a strukturální politiky?

Panel 3: Jaká jsou řešení pro eurozónu a Evropskou unii?

Sociální dimenze EU je skloňována zejména v souvislosti s nerovnováhami uvnitř měnové unie. Měla by se tedy týkat pouze eurozóny, nebo i ostatních členských států?

Nahrávky z akce se postupně objeví na www.mixcloud.com/masarykova_akademie.

Z konferenčních příspěvků zatím vyšly:

Bohuslav Sobotka: Pro miliony Evropanů krize ještě neskončila (Deník Referendum, 16. září 2015)

Petr Drulák: Demokracie je proces, který vyžaduje pozornost nás všech (Deník Referendum, 26. září 2015)

Konferenci dramaturgicky připravili: Jan Drahekoupil, Patrik Eichler, Aleš Chmelař, Jana Maláčová, Kateřina Smejkalová, Lukáš Veselý.